

KIVESTÄ SYNTYI MAAN TAPA

TEKSTI MARJO LAUKKANEN | KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

Kuvanveistäjä Matti Nurminen inspiroituu kirjallisuudesta. Joskus väärin muistaen, joskus jopa tulevaa ennakoiden.

Kuohilas (2013). Gabro 55 x 50 x 13 cm.

Kun tapaan Matti Nurminen Galleria Valossa, päivän lehdet pursuavat juttuja keskustan entisen puoluesihteerin Jarmo Korhosen kirjasta *Maan tapa*, jossa kirjoittaja ruotii hyvä veli -järjestelmää ja vaalirahoituskuvioita.

Keskustellessamme käy ilmi, että Nurmisella on saman niminen teos – *Maan tapa* (2012) – joka valmistui keskustan kansanedustaja Antti Kaikkosen vaalirahoituskohun aikaan. Graniitista, diapaasista ja teräksestä veistetyllä pellellä on kaksi naamaa, joista toinen hymyilee maireasti ja toisen suupielet ovat kääntyneet alaspäin.

Nurminen on työskennellyt syksyn ajan Wihurin säätiön vierailevana taiteilijana Lapin yliopistossa. Kaksi-naamainen pelle ei ole esillä Galleria Valon näyttelyssä, mutta myös monet esillä olevista teoksista vilisevät viittauksia kirjallisuuteen. Tällä kertaa kirjoitetuista kirjoista ammentaen, ei tulevia ennakoiden.

– *Dostojevskin noppa* (2013) on noppa, jolla ei ikinä voita, Nurminen kuvailee.

Punaisesta graniitista tehdystä nopasta puuttuu oikeat silmäluvut. Fjodor Dostojevski kun oli paitsi taitava kirjailija, myös uhkapeluri.

Välillä muisti on tehnyt taiteilijalle tepposet. Kun Nurminen etsi kiinalaisen Li Bain runokirjaa, sitä ei meinannut löytyä, koska hän muisti kirjan nimen väärin. Oikea nimi on *Taivaanrantaan pitkä matka*, mutta väärin muistettu nimi päätyi veistokselle: *Niin kauas kuin taivaanranta riittää* (2012) on dioritista veistetty reliefi.

Kolmiosainen *Lost boys go to Wonderland* (2014) on saanut inspiraationsa kahdesta satuklassikosta ja yhdestä edesmenneestä pop-tähdestä. Kadonneet pojat, seikkailevat J. M. Barrien lastennäytelmän Peter Panin Mikä-Mikä-Maassa eli Neverlandissa, jonka mukaan myös Michael Jackson nimesi tiluksensa. Niinpä kadonneet pojat lentävät turvallisempaan paikkaan: Ihmemaahan eli sinne, jonne Lewis Carrollin kirjan päähenkilökin päätyi.

Pyöränkeksijän painajainen (2012). Harmaa graniitti 140 x 38 x 38 cm.

Andalusialainen iltapäivä (2013). Gabro 140 x 38 x 38 cm.

Dostojevskin noppa (2013). Punainen graniitti 150 x 54 x 54 cm.

Punksterin ja näkövammaisen punksterin dialogi (2015).

Gabro, luonnonkuitu. Punksteri 40 x 28 x 24 cm. Näkövammaisen punksteri 46 x 48 x 25 cm.

Matti Nurminen

Kuvanveistäjä

- Syntynyt: 1947, Rovaniemi
- Asuu ja työskentelee Helsingissä
- Suomen Taideakatemia koulu 1971–75
- Lukuisia yksityis-, yhteis- ja ryhmänäyttelyitä sekä julkisia teoksia Suomessa ja ulkomailla
- Teoksia muun muassa Nykytaiteen museo Kiasman, Kansallismuseon ja Wihurin säätiön kokoelmissa
- Opettanut muun muassa Taideteollisessa korkeakoulussa ja Kuvataideakatemiassa

Paluu Rovaniemelle

Vierailevan taiteilijan pesti merkitsi Nurmiselle paluuta lapsuuden ja nuoruuden maisemiin, sillä hän on asunut elämänsä ensimmäiset 18 vuotta Rovaniemellä. Vierailunsa aikana Nurminen on huomannut, että kaupunki on erilainen kuin se, josta hän lähti 1960-luvun lopulla.

– Tämä oli tollojen ja umpimielisten paikka. Ihan samanlainen kuin vastaavat tuon ajan pikkukaupungit. Rovaniemestä olisi saatu oikea kaupunki vain siirtämällä se rannikolle ja vaihtamalla asukkaat.

Enää ei tarvita laivaa tuomaan kaupunkiin tuulahduksia ulkomaailmasta.

– Ennen juna Rovaniemeltä Helsinkiin vei 15 tuntia, nyt lentokoneella pääsee reilussa tunnissa. Jos lennot varaa ajoissa, täältä pääsee samalla rahalla lentäen Hel-

sinkiin kuin bussilla Kemijärvelle. Liikkuminen ei ole enää kiinni ajasta eikä rahasta.

Nurmisen lähdön jälkeen kaupunki on kasvanut paljon. Esimerkiksi yliopisto, loistava taidemuseo ja kamariorkesteri sekä vilkas kulttuurielämä ovat hänen mielestään tuoneet kaupunkiin avarakatseisuutta ja uusia kuvioita.

– Kaiken rakentamisen myötä kaupunki ei ole muuttunut kauniimmaksi, jos ei kaunis ollut ennenkään, mutta uusien kuvioiden vaikutus heijastuu koko paliskuntaan.

Turpa mustana

Nurminen veistää teoksensa pääasiassa kivistä. Helsingissä hänet löytää usein Tattarisuon kiviveistämö-

tä, mutta hänellä on työhuone myös kodin yhteydessä.

– Tämä on muutakin kuin turpa mustana kiven hakkaamista. En ole Muumipappa.

Jälleen keskustelu siirtyy kirjallisuuteen. Kun Muumipappa ryhtyy kuvanveistäjäksi, hän ei tee suunnitelmia vaan hakkaa isosta kivistä pienen kiven. ”Kun pienenee, suurenee”, Muumipappa selittelee sattumanvaraiselta näyttävää työtään.

Nurminen ei halua selitellä, vaan työllä on idea ennen kuin hän tarttuu kiveen. Yleensä hän tekee työstään mallin. Näyttelyssä on esillä Nurmiselle poikkeuksellisia esittäviä näköispatsaita. Toisiaan katsovien hahmojen kasvoista hän teki ensin aidon kokoiset saviset mallit, jotka sitten valoi kipsiin. Syntyi *Punksterin ja näkövam-*

maisen punksterin dialogi (2015).

– Kiven hakkaaminen on työlästä. Pitää tietää, mitä ottaa pois, koska kerran poistettua ei saa takaisin.

Sen sijaan seinällä ihmettelevä *Kuohilas* (2013) on syntynyt ilman mallia. Suunnitelma oli silti kirkaana tekijänsä päässä.

Rovaniemellä Nurminen on ollut uuden edessä, koska täällä ei ole ollut mahdollisuutta kiven käsittelyyn.

– Piti keksiä toinen idea, toinen suunnitelma.

Vielä Nurminen ei halua puhua suunnitelmistaan tarkemmin. Aika näyttää, hioutuvatko ne valmiiksi töiksi – tai sisältävätkö ne viittauksia kirjallisuuteen. ●

Ulkoasu ja taitto: Irma Varrio